

BERGS KYRKA

Bergs Prästgård 2:1, Bergs församling, Hallstahammars kommun, Västmanlands län

BESKRIVNING

Kyrkomiljön

Bergs socken i södra Västmanland består av öppen odlingsbygd i söder och mer skogbevuxna trakter i norr. Jordbruk har varit den historiska huvudnäringen. Kyrkplatsen ligger på en plåtå i ett bördigt slättlandskap. Några högar och runda stensättningar visar att platsen varit bebyggd sedan järnåldern. En slingrande väg passerar kyrkan med omgivande kyrkogårdsmur, tiondebod och bårhus, samt prästgården från 1880-talet på andra sidan. Den före detta kyrkskolan ligger vid ett vägfors ett kort stycke norrut.

I förgrunden ses församlingens gamla tiondebod, som fick gjuten grund vid en stor upprustning 1951. I bakgrunden ses Bergs prästgård, utvändigt renoverad 1997, numera privatägd. Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Kyrkoanläggningen

Kyrkogården ligger bergnära, i terräng som sluttar mot öster. Omgivande mur är ojämn, bitvis hög och bitvis låg, till en mindre del nerrasad - ett minne från tiden då socknens olika rotar skötte varsitt avsnitt av muren. Stigluckor fanns fram till 1800-talets första hälft, då de ersattes med dagens grindöppningar. Grusgångar passerar över området som annars är nästan helt gräsbevuxet. Strax utanför kyrkogården i sydväst finns bårhuset med spritputsade fasader och spåntak, byggt 1949 efter ritningar av arkitekt Bernhard Schill.

På östra delen av kyrkogården finns gravar med bevarade stenramar, fast gräsytor på 1950-talet ersatte de grusbäddar som fanns förut.
Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Klockstapeln sydväst om kyrkan har sin nuvarande, kompakta form alltsedan en genomgripande ombyggnad 1842. Då inkläddes den med locklistpanel som tjärströks. Överst byggdes ett valmat tak med vitmålade frontespiser – förut fanns en hög 1600-talsspira.

Bergs kyrka omfattar ett medeltida långhus med kor under samma koppartäckta sadeltak, samt på norra sidan en sakristia utvidgad till dagens storlek år 1773. Murarna består av gråsten upp till ungefär 2/3 och tegel ovanför. Sockelns mur är oputsad, bestående av stora stenar och breda fogar. I övrigt är fasaderna spritputsade, hörn och omfattningar slätputsade. Kalkavfärgning har skett i svagt grå nyans. Östra gaveln pryds av slätputsade band och en markant blindering, samt tre långsmala nischer. Norra sidan har en och södra sidan fyra stickbågiga fönsteröppningar. De kopplade fönsterbågarna från 1951 har yttre rutor av blyinfattat antikglas. Fönstersnickerierna är målade med grå oljefärg. Portalen i väster är utformad i nyklassicistisk stil, tillkommen vid en stor kyrkoförnyelse 1853. Pardörren är samtida, klädd med fururomber infästa med smidd spik. Ovanför sitter ett runt fönster.

Övergång från spån till järnplåt på yttertaket skedde 1868 och vid den senaste stora yttre renoveringen 1978 utbyttes järnplåten i sin tur till koppar. Samtidigt fick fasaderna ny spritputs som avfärgades i en ljusare grå nyans än förut. Från att ha varit bruna blev fönstersnickerierna 1994 målade med ljusgrå linoljefärg.

Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Kyrkorummet är täckt med två senmedeltida stjärnvalv på inalles sex väggfasta pelare. Valvribborna har en markant profilering. Södra sidans mellersta pelare rymmer en liten murad trappuppgång till kyrkvinden. Tillträde sker genom en lucka på östra sidan och dessutom finns en mindre lucka längre upp, vänd rakt mot kyrkorummet. Valvens och väggarnas putsytor är slevstrukna och har en ljus avfärgning som skiftar lite, genom att de laverats med tunn, lätt pigmenterad kalkfärg. Kalkmålningar från medeltiden och 1600-talet finns spridda på flera ställen. Mest framträdande är pilasterkapitälens kvadermålningar och östra valvets små motiv, såsom blommor, hjärtan och djurscener. Vidare skall nämnas man- och kvinnohuvudena närmast över östra gavelväggen.

Altaruppsatsen består av en tresidig, sluten altarring, vars ramstycken har samma färg som på bänkinredningens skärmar, men fyllningarna här har grå marmorering. Altaret är av trä och bakom det finns ett medeltida altarskåp med enkla flygeldörrar, uppställt på en sentida predella. Vid väggen söder om altaret finns en korbänk, vars skärm har konserverade målningar av okänd ålder. Framför bänken gjordes 1994 ett sidoaltare av en undanlagd läktarbarriär från 1730-talet.

Valvens kalkmålningar hade länge varit överkalkade då de åter frilades och restaurerades 1950-51. Samtidigt tillkom dagens altarring och bänkinredning – digitalfoto Rolf Hammarskiöld

I mittgången ligger oljat golvtegel, liksom i koret där dessutom tre gravhällar har inmurats. Bänkinredningen är sluten, byggd på oljade brädgolv. Bänkarnas skärmar har ljusbruna ramstycken, mörkbruna pilastrar och speglar marmorerade i bärnstensnyans. På norra sidan finns en ljusgrå predikstol i empirestil, med ryggstycke och ljudtak. Den firsidiga korgen har avfasade hörn, prydda med pilastrar, samt sidostycken med förgyllda lister och festonger.

Predikstolen i Bergs kyrka är från 1802, tillverkad av Jonas och Lars Peter Holmin (far och son). Ursprungligen var den ljusblå, ommålades med ljusgrå "pärlfärg" 1848 och med blågrön "allmogefärg" 1912. Vid senaste renoveringen 1951 målades den åter ljusgrå. Läktaren tillkom på 1730-talet, men har ändrats flera gånger sedan dess. Dess barriär är från 1951, med likadan spegelindelning och nästan samma färgsättning som de samtida bänkfasaderna. Orgeln och dess fasad tillverkades av E A Setterquist 1876, verket blev ombyggt av A Magnusson 1943 – Digitalfotografier Svensk Klimatstyrning AB

Läktaren över kyrkorummets västra del bärs av runda, marmorerade kolonner. Den har kvar ett gammalt trägolv av kilsågade bräder med smidd spik och på norra sidan ett bänkkvarter från 1857. Orgelverket tillkom 1876, med nyklassicistisk fasad som målats ljusgrå och smyckats med förgyllda bildhuggeriarbeten. Läktarens barriär fick nuvarande utseende - marmorerade speglar och förgyllda ramlistor - vid kyrkans omgestaltning 1951.

En trespråkig portal, med tegel i färgväxling, leder ner till sakristian. I portöppningen ligger berg i dagen. Sakristian har ett kryssvalv slaget så sent som 1951 och golvet är belagt med smala, lackade bräder. En nu igensatt nedgång leder till en tegelmurad källare där nattvardsvin förvarats.

Kort historik

Sannolikt tillhör Bergs kyrka den grupp av mellansvenska gråstenskyrkor som uppfördes omkring 1300. Grundläggningen på en bergnära tomt borgade för stabila murverk. Då som nu hade kyrkan långhus och kor under samma tak – fast då säkert spåntäckt. Östra gaveln pryddes med tegelorneringar och hade ett trekopplat fönster. Från början hade kyrkorummet ett tunnvalv i trä, högre än de valv som senare murades - medeltida takstolar finns kvar på vinden. På södra sidan fanns ingångsportalen som snart blev förbyggd med ett vapenhus.

Dopfunten tillkom sannolikt omkring 1300, samtidigt med kyrkan.

Sakristia kan ha funnits från början, alternativt tillkommit i slutet av 1400-talet, samtidigt med kyrkorummets valvslagning, då dagens stjärnvalv ersatte det tidigare innertaket av trä. De nyslagna valven dekorerades snart med kalkmålningar, av vilka en del bevarats till våra dagar. Altarskåpet anskaffades också då. Ytterligare målningar tillkom under 1500-talet, möjligen även under 1600-talets första hälft. På 1620-talet byggdes en bänkinredning som till begränsad del ingår i den nuvarande. Något kyrktorn restes aldrig i Berg, men 1641 försågs klockstapeln med en hög, spetsig spira, vilken fanns fram till 1842.

På 1730-talet inföll en period av förnyelse som ännu präglar kyrkan: ett fönster höggs upp i den förut fönsterlösa norra sidan och läktaren byggdes över kyrkorummets västra del. Altarets centrala roll accentuerades genom att ett litet sidoaltare borttogs, liksom ett skrank som funnits runt dopfunten. År 1773 ombyggdes sakristian till nuvarande yttre omfång. Dess tidigare valv ersattes med ett platt panelklätt tak.

Omkring sekelskiftet 1800 blev östra gavelns förut trekopplade fönster förstorat till en enda, bredare öppning – idag igenmurad men avläsbar i fasaden. Runt korets uppförstorate fönster gjordes en boasering/omfattning som dekorerades med bibelord och bibliska målningar. Framför fönstret placerades ett litet krucifix, medan det medeltida altarskåpet togs isär och dess skulpturer flyttades till sakristia och vapenhus. Vid denna tid, om inte förr, blev kyrkorummets kalkmålningar överstrukna. Under hela 1800-talet var valven och väggarna enhetligt vita; det dekorativa måleriet begränsade sig till altarfönstrets omfattning. År 1802 insattes predikstolen, byggd av Jonas och Lars Peter Holmin.¹

Under 1800-talets senare hälft följde kyrkans hittills största förnyelse, inledd 1853 då det förmodligen medeltida vapenhuset revs. Där förut varit portal gjordes istället ett fönster. Ersättande ingång höggs upp i västra gaveln och portiken i nyklassicistisk stil tillkom. Från detta års arbeten finns också för första gången angivet att kyrkans fasader spritputsades – de kan ha varit slätputsade förut. Nästa yttre förändring var 1868 års byte från spåntäckning till järnplåt på yttertaken. Åren runt 1890 fick fönsteröppningarna dagens storlek och blev likformiga.

År 1857 byggdes två slutna bänkkvarter på läktaren, varav en mindre del finns kvar. Övriga bänkar borttogs då läktarorgeln kom på plats 1876, byggd av firman E A Setterquist.

¹ Vid en auktion 1807 såldes den gamla predikstolen, från 1600-talet, jämte andra inventarier tagna ur bruk.

Vid nästa större förnyelse 1912-13 frilades och restaurerades kyrkans kalkmålningar som varit dolda i mer än 100 år. Det traditionella golvteglet borttogs och istället lades kalksten i kor och gångar. Öppna bänkrader i en blågrön "allmogefärg" byggdes på nylagda brädgolv. Även predikstolen och läktarbarriären målades blågröna. Den gamla slutna bänkinredningens luckor och skärmar återanvändes som väggpaneler på långsidorna. I östra gavelns fönster sattes en glasmålning i gult, grönt rött och vitt.

Bilden visar kyrkorummets utseende 1913-1951, att jämföra med bilderna på sidan 4-5.

Omgestaltningen som följde 1951, efter arkitekt Bernhard Schills handlingar, innebar att nästan alla 1912-13 års insatser utraderades, liksom en del äldre byggnadshistoriska avtryck. I gengäld fanns viljan att ge en historisk prägel åt nytillskotten. Hela golvet och underliggande grusbädd togs upp för att kunna gjuta ett undergolv av betong. Därpå lades tegel, med hänvisning till att det hade en längre tradition i kyrkan än kalksten. Panelerna som sedan 1912 suttit på långsidornas väggar togs ned och blev åter luckor och gavlar i de bänkfasaderna som rekonstruerades. Konservatorer fick uppgiften att färgsätta: Bänkfasadernas ramverk målades bruna och fyllningarna fick bärnstensfärgade marmoreringar, gjorda utifrån läktarpelarnas äldre marmorering. Läktarens förut genombrutna barriär blev sluten, spegelindelades och målades för att anknyta till bänkinredningen. Kring en nyinrättad korbänk söder om altaret sattes en panel som förut suttit på korets gavelvägg. I koret återuppsattes det medeltida altarskåpet, restaurerat sedan tidigare, samtidigt som korets gavelfönster murades för och fönsteromfattningen från omkring 1800 togs ner. I dess ställe hängdes en nygjord kopia av ett medeltida triumfkrucifix. Dagens altare av trä nybyggdes, liksom den tresidiga altarringen. Vid rengöring av kalkmålningarna kunde ytterligare några spåras och restaureras. Dessutom frilades sakristians kvaderstensportal som länge varit överputsad. Fönstren fick kopplade bågar med blyinfattat gulskimrande antikglas i de yttre, både av estetiska skäl och för att dämpa infallande dagsljus. Vid sidan av kyrkorummet förändrades sakristian kraftigt, genom att dess panelklädda innertak från 1773 ersattes med dagens murade kryssvalv och en del av rummet avdelades till styrcentral för kyrkans nya elvärme och belysning.

Senaste större yttre renovering skedde 1978, då yttertaketets 110 år gamla järnplåtar ersattes med nuvarande koppar. Fasaderna putsades och kalkavfärgades ljusare grå än förut.

Vid renovering 1994 blev fönstersnickerierna ommålade med ljusgrå linoljefärg, från att ha varit bruna. Samtidigt skedde en inre rengöring av valv och väggar, samt bättring av snickeriernas målning. I den mån helt ny målning gjordes behölls den tidigare färgsättningen. Valven och väggarnas enfärgade ytor laverades med en tunn, lätt pigmenterad kalkfärg, vilken gett dem mer liv. På korets södra sida gjordes ett litet sidoaltare, med återanvändande av en läktarbarriär från 1730-talet, vars ursprungliga färgsättning rekonstruerades.

Målarmästare Herbert Sandner färgsätte sidoaltaret som uppsattes 1994.

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

Att Bergs kyrka är medeltida framgår av murarnas yttre omfång, takfallet och östra gavelns tegelorneringar. På kyrkvinden återstår medeltida takstolar som visar att kyrkorummet ursprungligen var täckt med ett tunnvalv.

Sakristian fick dagens storlek och takfall vid ombyggnad 1773. Från nästa ombyggnad 1853 härrör västportalen med nyklassicistisk fronton och ett runt fönster ovanför. Övriga fönsteröppningar blev under 1700- och 1800-talen vartefter fler och större, vilket den södra sidan väl återspeglar - dess fyra stora fönsteröppningar dominerar nu fasaden. Dagens fönstersnickerier, med blyinfattat antikglas i de yttre bågarna, blev insatta 1951. Samtidigt blev korets fönster igenmurat, fast öppningen är ännu avläsbar. En annan märkbar yttre förändring var då yttertaket 1868 täcktes med järnplåt, istället för tidigare spån. Järnplåten blev i sin tur ersatt med kopparplåt 1978 - jämförelsevis en mindre förändring.

Invändigt visar sig det medeltida ursprunget främst genom de två stjärnvalven med bevarade kalkmålningar, sakristians kvaderstensportal, samt korets altarskåp och dopfont. I koret finns dessutom en liten murad nisch, från början använd som sakramentsgömma. Av äldre inredningssnickerier märks främst korbänkens skärm, vars speglar har konserverade målningar av okänd ålder. Från 1802 är den ljusgrå predikstolen i nyklassicistisk stil och på läktaren finns ett enkelt bänkkvarter från 1857. Övriga inredningssnickerier är tillkomna på 1900-talet, delvis med återanvändande av äldre detaljer. I bänkfasaderna som byggdes 1951 ingår delar av det tidiga 1600-talets bänkkvarter. Sidoaltaret har troligen gjorts av en läktarbarriär från 1730-talet. Helt nyttillverkade 1951 är däremot altaret och altarringen. Konservatorer har genomgående svarat för snickeriernas färgsättning, skickligt utförd och i varierande grad historiskt förankrad. Bänkinredningens brädgolv är i 1950-talets standardutförande. Tegelgolven i mittgång och kor - också lagda 1951 - anknyter visserligen till en äldre tradition, men autenticiteten brister då de industriellt framställda teglen skiljer sig stort från äldre tiders handslagna. Desto mer autentiskt är läktarens golv av okantade bräder, fästa med smidd spik.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- De medeltida murverken är omistliga, liksom bevarade kalkmålningar, medeltida takstolar och altarskåpet
- Vid senaste inre renoveringen 1994 blev valv och väggarnas enfärgade ytor bara rengjorda och laverade, med syftet att ge dem mer liv och patina.
- Inredningssnickeriernas målning, är utförd med stor hantverksskicklighet, i varierande grad historiskt förankrad. Framtida underhåll bör därför begränsas till rengöring/retuschering (som fallet var vid senaste restaureringen 1994)
- I kyrkans förråd finns flera undanställda inventarier och byggnadsdelar av stort kulturhistoriskt värde, bland annat glasmålningen som satt i korets fönster från 1912 till 1951. Dessa föremål bör om möjligt beredas plats i kyrkan eller i annat allmänt utrymme, för att fler ska få ta del av dem och för att få till stånd ett bättre bevarande.
- Klockstapeln representerar en lokal byggnadstradition (uppvisar formmässiga likheter med staplarna i Svedvi och Säby, i samtliga fall resultat av ombyggnader under 1800-talets förra hälft)
- Kyrkogårdsmuren får särprägel av att den bevarat variationer i höjd och läggning sedan den tid då socknens olika rotar skötte varsitt avsnitt av muren
- Även kyrkans gamla tiondebod står under kulturminneslagens skydd.

Redaktionella uppgifter

Inventeringsperiod: 2005-10

Fältinventering: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Rolf Hammarskiöld, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Rapporten färdigställd: 2006-01-03

Källor och litteratur

Bergs församlingsarkiv (BF) och Hallstahammars kyrkliga samfällighets arkiv (HKS):

- BF: O I A; 1, Handlingar angående kyrkans ombyggnader 1912-13 och 1951
- HKS: F1: A6, Handlingar angående inre restaureringen 1994

Västmanlands läns museums arkiv (VLM):

- Prästgårdsinventeringen 1992
- Dokumentation av inre restaureringen 1994

Västerås stifts arkiv (VS):

- Västerås domkapitel E IV a; 5a, Memorial den 19/11 1755
- Västerås domkapitel E IV a; 5b, inventering den 28/12 1812
- Västerås domkapitel E IV b; 8 inventarium 1851
- Västerås domkapitel E IV b; 8, inventarium vid specialvisitation den 24/10 1858
- Västerås domkapitel E IV b; 8, inventarium upprättat vid prostvisitation 26/7 1869
- Västerås domkapitel E IV b; 8, inventarium upprättat vid visitation 15-16/5 1915
- Västerås domkapitel F III a; 3, visitation 1626
- Västerås domkapitel F III a; 19 inventarium 29/6 1737
- Västerås domkapitel F III a; 38, inventarium 15-16/9 1894

Litteratur

Arvidsson, Ebbe: *Stiftskronika/Julbok för Västerås stift 1951 – Västerås stiftsråd 1951, s 195-224/*

Berggren, Bonzo: *Bergs kyrka/Kyrkorna i Västmanlands län, Utgiven av Västmanlands nyheter – Västerås 1982, s 127-130/*

Boström, Erik: *Medeltida kalkmålningar i Västmanlands län – en inventering /Västmanlands museums årsskrift nr 62 - Västerås 1984/*

Sjögren, Josef: *Orgelverken i Västerås stift – En historisk översikt 1952, Nordiska museet/Stockholm 1952*

Övriga tryckta källor

Artiklar om yttre renoveringen 1978, införda i Västmanlands folkblad 1978-09-15 och Västmanlands läns tidning 1978-06-01 och 1978-09-09

Bergs kyrka, artikel av signaturen B-m, införd i Västmanlands läns tidnings julnummer 1906

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1300	Nybyggnad	Kyrkan uppfördes och omfattade då ett långhus med kor under samma sadeltak. Östra gaveln pryddes med tegelorneringar och hade ett trekopplat fönster Dopfunten är sannolikt samtida med kyrkan, en så kallad musselfunt eller paradisfunt, tillverkad av gotländsk kalksten.		Berggren, s 127 E IV a: 8a, visitation 1750
1400	Specifika inventarier - altarskåp	Alltjämt bevarat altarskåp anskaffades, förmodligen av lokal tillverkning		Berggren, s 127
1450-1500	Valvslagning Arkitektur - bunden utsmyckning – måleri, interiör Nybyggnad - sakristia	Nuvarande två stjärnvalv slogs över kyrkorummet. Några enklare målade dekorationer tillkom troligen omgående; på det ställe där ribborna utgår från sköldbågen har två skulpterade huvuden målats i rött. Från samma tid härstammar kanske också det Kristushuvud inom korsgloria som är målat på västra valvets slutsten och mellersta och östra pilasterkapitelens kvaderdekorer. Möjligen tillkom sakristian samtidigt med valvslagningen.		Berggren, s 127 Boström, s 28
1500-1600	Arkitektur - bunden utsmyckning – måleri, interiör	Valven dekorerades med målningar; I korets valv blev hjässans slutsten samt ribbornas skärningspunkter och dekorativa formstenar prydda med små motiv såsom blommor, hjärtan, små figurscener, sköldar med fiskar. På norra väggen avbildades djävulen i form av ett lejon med två svansar och på samma sida i nivå med läktaren finns en ryttare till häst.		Boström, s 27-28
1626	Vård/underhåll	Både kyrkans tak och klockstapeln hade fått ny spånbeklädnad och tjärats Kyrkorummet hade fått ny bänkinredning Ett nytt, målat korskrank var byggt		VS: F III a; 3, visitation 1626
1634	Vård/underhåll	Kyrkans spåntak (nylagt 1626) lagades och tjärades		VS: F III a; 6, visitation 1634
1639	Ändring – fönster	Fönster i koret förstörades		ATA: Ihrfors, s 979
1641	Ändring – ombyggnad, exteriör	Klockstapeln genomgick större reparation, fick nytt innanrede, bärande bjälkar, spiror och dörr. Den kröntes med en hög spets. Nya huvar på kyrkans tak, järnbeslagna Bänkinredningen lagades	Anders i Stigsbo	ATA: Ihrfors, s 979, 982-983 VS: E IV A, 5a, inventarium 1690
1644	Vård/underhåll	Klockstapeln spånslogs och tjärades	Anders i Stigsbo	ATA: Ihrfors, s 980
1655	Ändring - restaurering	Dåvarande predikstol ommålades och förgylldes. Östra gavelns fönster förnyades.		VS: F III a; 19 inventarium 29/6 1737
1666	Ändring - altare	Altaret flyttades intill gavelns mur		ATA: Ihrfors, s 984
1668	Ändring - fönster	Fönster insattes i västra gaveln		ATA: Ihrfors, s 984

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1686	Vård/underhåll	Klockstapeln reparerades		ATA: Ihrfors, s 985
1687	Vård/underhåll – exteriör, interiör	Kyrkans fasader lagades och vitlimmades Kyrkorummets valv och väggar lagades och vitlimmades		ATA: Ihrfors, s 985 VS: E IV a; 5a, visitation 1690
1730- talet	Fast inredning – läktare Ändring – ombyggnad, fönster	Läktare byggdes i väster. Den fick en sluten, spegelindlad barriär. Fönsteröppning togs upp på den förut fönsterlösa norra sidan. Fönstret försågs med järngaller, i likhet med de övriga. (Koret utvidgades genom att ett ostaltare och ett skrank runt dopfunten borttogs.)		VS: F III a; 19 memorial och inventarium 29/6 1737
1737	Vård/underhåll	Kyrkans södra takfall spånslogs på nytt		VS: F III a; 19 inventarium 29/6 1737
1755- 56	Vård/underhåll	Kyrkans tak reparerades Tegelgolvet blev omlagt		VS: E IV a; 5a, Memorial 19/11 1755
1758	Ändring – ombyggnad, interiör	Vid specialvisitation den 3/9 1758 konstaterades att kyrkans medeltida dopfunt tagits bort från kyrkorummet, liksom dopplatsens skrank.		VS: E IV a; 5a, protokoll 1758
1773	Ändring – ombyggnad, sakristia	Sakristian ombyggdes till dagens omfång. Det tidigare valvet ersattes med ett platt, panelklätt innertak.		VS: E IV a; 5b inventering 1812
1790- talet	Ändring – ombyggnad, fönster Fast inredning – altarprydnad Specifika inventarier – altarskåp	Östra gavelns förut trekopplade fönster förstörades till en enda öppning. I fönstret sattes en glasmålning. Innerväggen runt fönstret panelkläddes och dekorerades; på södra sidan Matheus 26:39 och på norra sidan Matheus 3:13, jämte målningar föreställande Kristi lidande i Getsemane och Jesu dop av Johannes. Ovanför fönstret avbildades Kristi uppståndelse Framför fönstret placerades ett litet krucifix. Det medeltida altarskåpet togs isär, sex av dess 11 skulpturer hängdes upp i vapenhuset, fyra i sakristian och en kom bort På södra långsidan gjordes en tredje fönsteröppning. I samtliga fönster sattes nya fönster, utan galler.		E IV a: 8a, visitation 1750 VS: E IV a; 5b inventering 1812
1802	Fast inredning – predikstol	Ny predikstol blev insatt. Korgen gjordes fyrsidig med avfasade hörn prydda med pilastrar. På sidorna gjordes speglar med förgyllda lister och lagerfestonger. Ytorna var från början målade ljusblå.	Bildhuggarna Jonas och Lars Peter Holmin, Rallsta gård (burskap i Köping)	VS: E IV a; 5b inventering 1812
1803		Efter ett inbrottsförsök sattes ett nytt lås i sakristians dörr		VS: E IV a; 5b inventering 1812
1807	Fast inredning - predikstol	Predikstolen från 1600-talet såldes vid auktion, såsom överflödig sedan en ny blivit uppsatt 1802. Även andra avförda inventarier försåldes.		VS: E IV a; 5b inventering 1812
1812	Ändring - kyrkogård	Vid visitation den 28/12 1812 konstaterades att kyrkogårdsmurens västra stiglucka tagits bort och ersatts med blåmålade grindar mellan stenstolpar.		VS: E IV a; 5b inventering 1812

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1815-21	Arkitektur - bunden utsmyckning – måleri, interiör	Bänkinredning målades blå, och anslöt därmed till den år 1802 färdigställda predikstolen. (Bänkinredningen hade förut varit omålad)		VS: E IV a; 5b, specialvisitation 1821
1842	Ändring – ombyggnad, exteriör	Klockstapeln byggdes om, varvid den tidigare spetsen togs ner och nuvarande huv byggdes istället. Klockstapeln kläddes med panel som tjärströks. Tolv ljudluckor togs upp och överst gjordes små frontespiser med vitmålade luckor.		VS: E IV b; 8, Inventering 1851
1843	Ändring – kyrkogård	Östra sidans stiglucka revs och ersattes med en grindöppning		VS: E IV b; 8, Inventering 1851
1848	Arkitektur - bunden utsmyckning – måleri, interiör	Bänkinredningen, predikstolen och läktarbarriären ommålades med ljusgrå ”pärlfärg” (förut ljusblå)		VS: E IV b; 8, Inventering 1851
1853	Rivning Ändring – ombyggnad, port Vård/underhåll - exteriör	Stor förnyelse: Vapenhuset revs och där förut varit portal gjordes ytterligare södra långsidans fjärde fönster (den beslagsprydda, medeltida porten togs bort och ingår numera i Västmanlands läns museums samlingar) Västportal höggs upp och fick en nyklassicistisk portik. Dörrbladet ådrades. Istället för det tidigare gavelfönstret gjordes ett runt fönster ovanför portalen Kyrkans fasader spritputsades och avfärgades		VS: E IV b; 8, inventarium 1858
1857	Fast inredning - läktare	Ny bänkinredning inrättades på läktaren. En genombruten läktarbarriär byggdes. En del av 1730-talets barriär tillvaratogs dock.		VS: E IV b; 8, inventarium 1858
1868	Ändring – ombyggnad, tak	Långhusets och sakristians yttertak kläddes med järnplåt. Gavelröstena kröntes med kors och 5 stycken kulor vardera.		VS: E IV b; 8, inventarium 1869
1876	Fast inredning - orgel	Åttastämmig läktarorgel installerades	Orgelbyggare E A Setterquist	Sjögren, s 114
1886-1894	Ändring – ombyggnad, fönster	Nya fönster blev insatta Nytt golv inlades i sakristian Klockstapeln reparerades och tjärströks		VS: F III a; 38, inventarium 15-16/9 1894
1912-13	Ändring – ombyggnad, interiör Fast inredning – bänkinredning, predikstol, dopfunt Teknisk installation - värme	Kalkstensgolv lades i gångar och det upphöjda koret Fönster med glasmålning i gult, grönt rött och vitt insattes i östra gavelns fönster Öppen bänkinredning byggdes på trägolv. Bänkgavlarna gjordes upptill avskurna. Dörrarna och skärmarna från den gamla slutna bänkinredningen uppsattes som panel Predikstolen sänktes och flyttades bakåt Bänkinredning, predikstol och övriga inredningssnickerier målades i en blågrön färgton (så kallad allmogefärg) altare och predikstol förgylldes Fyra skulpturer från det medeltida altarskåpet återuppsattes i altaret Medeltida dopfunt sammanfogades och ställdes tillbaka i kyrkorummet (hade varit borta från kyrkorummet sedan 1758) Värmeugn med murad skorsten byggdes	Arkitekt Anders Roland, Överintendents - ämbetet	VS: E IV b; 8, inventarium 15-16/5 1915 BF: O I A; 1 Tillstånd från Överintendents - ämbetet 25/8 1911, Program för restaurering 1942 (beskrivande delen)

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1914	Vård/underhåll - exteriör	Långhusets tak oljeströks Klockstapeln reparerades och tjärströks		VS: E IV b; 8, visitation 15-16/5 1915
1926	Vård/underhåll - exteriör	Vid visitation 1925 konstaterades att klockstapelns panel var på väg att frätas sönder, därför att den strukits med asfalttjära.		VS: E IV b; 8, visitation 24-25/7 1926
1942	Specifika inventarier - altarskåp	Det medeltida altarskåpet återställdes, fränsett mittpartiet som inte återfanns. Altarskåpets återstående delar hade en lägre tid förvarats i tiondeboden	Konservator Alfred Nilsson	VLT 1942-02- 12, 1942-03-16
1943	Fast inredning - orgel	Orgelverket byggdes om, med bibehållande av befintliga stämmor	Orgelbyggare A Magnusson	Sjögren, s 114- 115
1949	Nybyggnad	Bårhus/gravkapell byggdes söder om kyrkan. Fasaderna putsades och vitkalkades och taket täcktes med spjälkade spån. Inne lades tegelgolv och ett altare med kors av sandblästrad ek byggdes.	Arkitekt Bernhard Schill	VLT 1949-09- 14
1950- 51	Vård/underhåll – exteriör Ändring – ombyggnad, fönster Ändring – ombyggnad, interiör Fast inredning – altare, altarring, bänkinredning Teknisk installation - värme	Stor förnyelse: <ul style="list-style-type: none"> • Fasaderna lagades, avfärgades med tunn kalkfärg, grå på spritputsen och vit på omfattningarna • Korets fönster blev igenmurat • Plåttaket reparerades och målades • Kopplade fönsterbågar insattes, med yttre rutor av gulskimrande antikglas • Befintliga golv borttogs, underliggande fyllning urschaktades. På avjämnad schaktbotten göts ett undergolv av betong med armering. • Koret och mittgången belades med golvtegel i cementbruk. Under bänkarna lades åter brädgolv. • De gamla bänkdelar som sedan 1912 varit uppsatta längs väggarna togs ner • Bänkinredningen gjordes slutet med återanvända dörrar och gavlar från bänkinredningen som fanns före 1912 (tillkommen i början av 1600-talet) • Ny läktarbarriär av furu byggdes, med fyllningar av plywood, så att den blev slutet och målades likadant som bänkfasaderna • Valvens och väggarnas kalkmålningar rengjordes. • Det medeltida altarskåpet placerades åter i koret, på en nytillverkad predella. • Nytt altare av halvrent trä byggdes • Ny, tresidig altarring byggdes • Panel som varit uppsatt på korets gavelvägg blev skärm till en korbänk söder om altaret • Kvaderstensportalen mot sakristian frilades från senare påslagen puts och restaurerades • Sakristian avdelades med en tegelmur i två rum, ett för sakristia och ett för förråd och elektrisk central. • Över sakristian slogs ett nytt kryssvälvt innertak och ett nytt trägolv blev lagt på ventilerade bjälklag. • Elektrisk uppvärmning infördes • Kyrkan återinvigdes den 3 maj 1951 	Arkitekt Bernhard Schill Konservator: Firma Alfred Nilsson Älvkarleby kraftverk	BF: O I a; I Förslag till restaurering, daterat den 28/3 1947 Arvidsson, s 200 Boström, s 28 VF 1950-05 VLT 1950-06- 09

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1978	Vård/underhåll – exteriör Ändring – ombyggnad, exteriör	Tidigare befintlig yttre puts blåstrades av Kyrkans fasader putsades och avfärgades (Gotlandskalk) Yttertaket blev omlagt med kopparplåt (istället för tidigare järmplåt)	Entreprenör John Mattsons AB, Plåtspecialisten i Västerås	VF 1978-09-15, VLT 1978-06- 01, 1978-09-09
1993		Bänkrad på kyrkans södra sida borttogs, för att få plats för större ljushållare och bokbord		ATA: Tillstånd 1991-01-12
1994	Vård/underhåll – fönster Ändring – restaurering, interiör Teknisk installation - el	Fönstren renoverades, varvid de yttre bågarna skrapades rena från brun plastfärg och ommålades med grå linoljefärg istället Valv och väggar rengjordes med bröd Sprickor höggs upp och lagades (kalkbruk) Lagningar retuscherades med pigmenterad kalkfärg Samtliga ytorna laverades med kalkfärg, bruten med guldocker, engelskt rött och grön umbra Bänkinredning, predikstol och läktarbarriär ommalades med linoljefärger, likadant som förut Brädgolv slipades och oljades Tegelgolv lagades i fogarna och oljades På korets södra sida gjordes ett sidoaltare för dop, med återanvändande av läktarbarriär från 1730-talet. Kyrkans elvärme och belysning förnyades	Herbert Sandner, Hantverkar'n måleri AB NS - Eltjänst AB, Hallstahammar	VLM: Dokumentation av Herbert Sandner 1994 HKS: F1: A6
2005- 2006	Vård/underhåll	Vård- och underhållsplan upprättades för Bergs kyrka	Svensk Klimatstyrning AB	